T.B.M.M. (S. Sayısı : 33)

Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/355)

T.C.

Başbakanlık *26.4.1996*

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/196-342/1788

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğün 78 inci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

Mesut Yılmaz

Başbakan

Eki Liste :

1/837 Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

T.C.

Başbakanlık *6.3.1995*

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG/101-843/990

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 2.2.1995 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu Çiller

Başbakan

GEREKÇE

SSCB'nin dağılmasıyla bölgede yeni bağımsız bir devlet olarak ortaya çıkan Moldova Cumhuriyeti ile ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi amacı ile karşılıklı yatırımlar yapılmasında yarar görülmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti arasındaki sermaye, teknoloji ve hizmet hareketlerinin, her iki devletin refahına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bu amaçla söz konusu faktörlerin daha büyük bir hareketliliğe kavuşturulması ve yapılan yatırımların teşvik ve korunmasını teminen düzenlemelerin getirilmesi arzulanmaktadır. "Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Ko-

runmasına İlişkin Anlaşma" istikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmalarını sağlamakta önemli bir rol oynayacaktır. Her iki taraf yatırımcılarının eşitlik ve en çok gözetilen devlet ilkelerine uygun olarak teşviki ve korunması anlaşmanın ana amaçları arasındadır.

Anlaşmanın kapsamına aldığı hükümlerle, yatırımların teşviki ve korunmasına ilişkin uygulamada göz önüne alınacak unsurlar ayrıntıları ile açıklanmıştır. Ayrıca, Kamulaştırma ve Tazminat, Geriye İade ve Transfer, Halefiyet, Aykırılık konuları düzenlenmiş, bir Taraf ile diğer Tarafın yatırımcısı arasındaki uyuşmazlıkların çözümü detaylı olarak belirtilmiş, tarafların yatırımcılarına işletme ve personel istihdamı imkânları sağlanmıştır.

Söz konusu Anlaşma, iki ülke hükümetleri arasında 14 Şubat 1994 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu *16.5.1996*

Esas No. : 1/355

Karar No. : 4

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 9.5.1996 Tarihli 4 üncü Birleşiminde Dışişleri Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

İki ülke arasında istikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların etkin biçimde kullanılmalarını sağlamak amacını taşıyan Tasarı Komisyonumuzca uygun bulunarak aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuzca; Moldova Cumhurbaşkanının 22-24 Mayıs 1996 tarihlerinde ülkemizi ziyaret edeceği göz önünde bulundurularak İçtüzüğün 53 üncü maddesi gereğince Tasarının öncelikle görüşülmesi hususunda temenni kararı alınmıştır.

Raporumuz, Plan ve Bütçe Komisyonuna gönderilmek üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
Sedat Aloğlu	Bülent Akarcalı
İstanbul	İstanbul
	(İmzada bulunamadı)
Sözcü	Üye
Cefi Jozef Kamhi	*Cevdet Akçalı*
İstanbul	Adana
Üye	Üye
Mehmet Sağdıç	*İsmet Sezgin*
Ankara	Aydın

Üye
Kamran İnan
Bitlis

Üye
Cemal Külahlı
Bursa

Üye
Ahmet Cemil Tunç
Elazığ

Üye
M. İstemihan Talay
İçel

Üye
Ercan Karakaş
İstanbul

Üye
Osman Yumakoğulları
İstanbul

Üye
Abdullah Gül
Kayseri

Üye
Temel Karamollaoğlu
Sıvas

Üye
Ali Rahmi Beyreli
Bursa

Üye
Bekir Aksoy
Çorum

Üye
Hikmet Çetin
Gaziantep

Üye
Hasan Tekin Enerem
İstanbul

Üye
Bülent Tanla
İstanbul

Üye
Gencay Gürün
İzmir
(İmzada bulunamadı)

Üye
Cemal Özbilen
Kırklareli

Üye
Bayram Fırat Dayanıklı
Tekirdağ

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Plan ve Bütçe Komisyonu *21.6.1996*
Esas No. : 1/355
Karar No. : 14

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 6.3.1995 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça önhavalesi gereği Dışişleri Komisyonuna sevk edilen "Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı erken genel seçimler nedeniyle görüşülemeyerek hükümsüz (Kadük) sayılmıştır. Bu defa, Bakanlar Kurulunun Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 77 nci maddesi hükmü uyarınca, söz konusu Tasarının yenilenmesi suretiyle görüşülmesi talebi ve bununla ilgili Bakanlar Kurulu Kararını içeren yazının 26.4.1996 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulması üzerine mezkûr Tasarı önhavalesi gereği sevkedildiği Dışişleri Komisyonunda 7.5.1996 tarihinde görüşülmesini müteakip 17.5.1996 tarihinde Komisyonumuza havale edilmiştir.

53 üncü Hükümetin 6.6.1996 tarihinde istifa etmesi nedeniyle, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 78 inci maddesi uyarınca görüşülmesi ertelenen söz konusu Tasarı, yine aynı madde uyarınca Bakanlar Kurulunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda ve Komisyonlarında öncelikli olarak görüşülmesine devam olunması talebine ilişkin Kararını içeren yazının 7.6.1996 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulması üzerine, Komisyonumuzun 17.6.1996 tarihinde yaptığı 31 inci birleşimde, Dışişleri ve Maliye Bakanlıkları ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı ile 1996 yılı Yatırım Programında da belirtildiği üzere, Türk Cumhuriyetleri ve Toplulukları ile sürdürülen ilişkilerimiz, dış politikamıza, siyasî, kültürel ve ekonomik alanlarda yeni boyutlar kazandırmakta, bölgemizde ve dünyada meydana gelen diğer gelişmeler ve oluşumlarla birlikte ülkemizin rolünü ve sorumluluğunu artırmaktadır. Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri arasındaki ilişkiler üst düzeydeki ziyaretlerle pekiştirilmiş ve bu çerçevede, üçüncü Türk Zirvesi 1995 yılı Ağustos ayında Bişkek'te yapılmıştır.

Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri arasında çeşitli alanlarda ilişkilerin ve işbirliğinin esaslarını düzenleyen yaklaşık 300 adet Anlaşma imzalanmıştır. Ülkemizin, Türk Cumhuriyetleri ile 1992 yılında başlayan ticarî ilişkileri, henüz arzu edilen düzeye ulaşamamıştır.

VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde de, bu ülkeler ile olan işgücü, mal, hizmet ve sermaye dolaşımının kolaylaştırılması için gerekli önlemlerin alınacağı, Türk müteşebbisi, esnafı ve sanatkârının iş kurması için gerekli alt yapı ve bilgi desteğinin sağlanacağı öngörülmektedir.

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunmasına ilişkin anlaşma, Türkiye Cumhuriyeti ile Moldova Cumhuriyeti arasındaki sermaye, teknoloji ve hizmet hareketlerinin, her iki devletin refahına katkıda bulunulmasını amaçlamaktadır. 14.2.1994 tarihinde Ankara'da imzalanan Anlaşmanın kapsamına aldığı hükümlerde, yatırımların teşviki ve korunmasına ilişkin uygulamada göz önüne alınacak hususlar ayrıntıları ile açıklanmıştır.

Komisyonumuzda yapılan görüşmelerde;

– Anlaşma metninin incelenmesi sonucunda Anlaşmada yer alması gereken düzenlemelere ve Türkçe yazılıma dikkat edildiğinin görüldüğü, genelde onaylama ile ilgili tasarı metinlerinde gerekli dikkatin gösterilmediğine ayrıca değinilmiştir.

Bu görüşmeleri takiben, sözü edilen Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair düzenlemeyi ihtiva eden Tasarı ve Gerekçesi Komisyonumuzca da benimsenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Dışişleri Komisyonunca aynen kabul edilen Tasarının 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	(Bu rapor sözcüsü)
Biltekin Özdemir	*Esat Bütün*
Samsun	Kahramanmaraş
Üye	Üye
İbrahim Ertan Yülek	*Sait Açba*
Adana	Afyon
Üye	Üye
Gökhan Çapoğlu	*Metin Şahin*
Ankara	*Antalya*
Üye	Üye
Necmi Hoşver	*Mustafa Çiloğlu*
Bolu	Burdur
Üye	Üye
Nevfel Şahin	*Mustafa Yıldız*
Çanakkale	Erzincan
Üye	Üye
Adil Aşırım	*Zekeriya Temizel*
Iğdır	İstanbul
Üye	Üye
Ali Topuz	*Fethi Acar*
İstanbul	Kastamonu
Üye	Üye
Mustafa Ünaldı	*Mehmet Ali Yavuz*
Konya	Konya
(İmzada bulunamadı)	
Üye	Üye
Cevat Ayhan	*Yıldırım Aktürk*
Sakarya	Uşak

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. – 14 Şubat 1994 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Prof. Dr. T. Çiller
Başbakan

Başbakan. Yrd. ve Dışişleri Bakanı V.
Ö. Alpago

Devlet Bakanı
N. Cevheri

Devlet Bakanı
Y. Aktuna

Devlet Bakanı
A. Ş. Erek

Devlet Bakanı
M. Gülcegün

Devlet Bakanı
B. S. Daçe

Devlet Bakanı
Ö. Alpago

Devlet Bakanı
A. E. Kıratlıoğlu

Devlet Bakanı
N. Kurt

Devlet Bakanı
A. Köylüoğlu

Devlet Bakanı
A. A. Doğan

Devlet Bakanı
A. Ataç

Devlet Bakanı
S. Sümer

Devlet Bakanı
A. Gökdemir

Devlet Bakanı
Ş. Erdem

Devlet Bakanı
B. Alagöz

Adalet Bakanı
M. Moğultay

Millî Savunma Bakanı
M. Gölhan

İçişleri Bakanı
N. Menteşe

Maliye Bakanı
İ. Attila

Millî Eğitim Bakanı
N. Ayaz

Bay. ve İskân Bakanı
H. Çulhaoğlu

Sağlık Bakanı
D. Baran

Ulaştırma Bakanı
M. Köstepen

Tarım ve Köyişleri Bakanı
R. Şahin

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı
N. Matkap

Sanayi ve Ticaret Bakanı
M. Dönen

Enerji ve Tabiî Kay. Bakanı
V. Atasoy

Kültür Bakanı
T. Savaş

Turizm Bakanı
Ş. Ulusoy

Orman Bakanı
H. Ekinci

Çevre Bakanı
R. Akçalı

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair

Kanun Tasarısı

MADDE 1. – Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. – Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. – Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair

Kanun Tasarısı

MADDE 1. – Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. – Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. – Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
VE
MOLDOVA CUMHURİYETİ
ARASINDA
YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA
İLİŞKİN ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti bundan sonra Taraflar olarak anılacaklardır.

Özellikle bir Taraf yatırımcılarının diğer Tarafın ülkesindeki yatırımlarıyla ilgili olarak, aralarındaki ekonomik işbirliğini artırma arzusu ile,

Anılan yatırımların tabi olacağı uygulamalara ilişkin bir anlaşma akdinin, sermaye ve teknoloji akımı ile Tarafların ekonomik gelişimini teşvik edeceğini kabul ederek,

İstikrarlı bir yatırım ortamı meydana getirmek ve ekonomik kaynakların en etkin biçimde kullanılmalarını sağlamak üzere, yatırımların adil ve hakkaniyete uygun muameleye tabi tutulmasının arzu edileceğini kabul ederek, ve

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması için bir anlaşmanın imzalanması kararıyla,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE I
Tanımlar

İşbu Anlaşmanın amacı bakımından;

1. "Yatırımcı" terimi :

(a) her bir Tarafın yürürlükteki mevzuatına göre vatandaşı sayılan gerçek kişileri,

(b) (i) Türkiye Cumhuriyeti için :

Türkiye Cumhuriyeti'nin yürürlükteki mevzuatı çerçevesinde kurulmuş ve merkezi Türkiye Cumhuriyeti ülkesinde bulunan şirketler, firmalar veya iş ortaklıklarını,

(ii) Moldova Cumhuriyeti için :

Moldova Cumhuriyeti'nin yasama meclisine uygun olarak kurulmuş olan, yapısına bakılmaksızın tüzel kişileri ifade eder.

2. "Yatırım" terimi, ev sahibi Tarafın kanun ve nizamlarına uygun olmak kaydıyla, her türlü mal varlığını ve sınırlayıcı olmamakla beraber özellikle aşağıdakileri kapsar :

(i) hisse senetleri, tahviller ya da şirketlere katılımın diğer şekilleri,

(ii) yeniden yatırımda kullanılan hasılatlar, para alacakları veya mali değeri olup kanunen ifa edilebilen bir yatırımla ilgili diğer haklar,

(iii) taşınır ve taşınmaz mallar, aynı zamanda ipotek, tedbir, rehin gibi benzer diğer haklar,

(iv) telif hakkı, patent, lisans, sınai tasarım, teknik proses ve marka, peştemaliye, know how gibi sınai ve fikri mülkiyet hakları,

(v) doğal kaynakların aranması, işlenmesi, istihracı, işletilmesi dahil olmak üzere her bir Tarafın ülkesinde kanun ya da sözleşme ile verilmiş iş imtiyazları.

3 "Hasılatlar" terimi, bir yatırımdan elde edilen ve özellikle ancak sınırlayıcı olmayacak şekilde kar, faiz ve temettüleri içerir.

4. "Ülke" terimi, kara sınırları, karasuları ve ülkesinde yatırım yapılan Tarafın uluslararası hukuka uygun olarak egemenlik ve yargılama haklarına sahip olduğu ve iki Taraf arasında karşılıklı anlaşmayla sınırlı kıta sahanlığını ifade eder.

MADDE II

Yatırımların Teşviki ve Korunması

1. Her bir Taraf kendi ülkesinde yatırımlara ve ilgili faaliyetlere, benzer durumlarda herhangi üçüncü bir ülkenin yatırımcılarının yatırımlarına, kendi kanun ve nizamları çerçevesinde göstereceği muameleden daha az elverişli olmayacak şekilde, izin verecektir.

2. Taraflardan her biri kurulmuş olan bu yatırımlara benzer durumlarda kendi yatırımcılarının yatırımları veya herhangi üçüncü bir ülke yatırımcılarının yatırımlarına uyguladığı muameleden hangisi en elverişli ise, o muameleden daha az elverişli olmayan bir muamele uygulayacaktır.

3. Tarafların, yabancıların ülkeye giriş, geçici ikamet ve istihdamı ile ilgili kanun ve nizamlarına uygun olarak;

(a) Taraflardan her birinin vatandaşlarının, kendilerinin veya kendilerini istihdam eden Tarafın yatırımcısının önemli bir miktar sermaye veya başka kaynak taahhüdünde bulunduğu veya bulunmak üzere olduğu bir yatırımın kurulması, geliştirilmesi, idaresi amacıyla veya işletilmesine ilişkin tavsiyelerde bulunmak üzere diğer Tarafın ülkesine girmesine ve kalmasına izin verilecektir.

(b) bir Tarafın yürürlükteki kanun ve nizamlarına uygun olarak kurulan ve diğer Taraf yatırımcılarının yatırımları olan şirketler seçtikleri idari ve teknik personeli tabiyetlerine bakılmaksızın istihdam etmeye mezun olacaklardır.

4. İşbu Maddenin hükümleri, Taraflardan herhangi birinin taraf olduğu aşağıdaki anlaşmalar bakımından geçerli olmayacaktır :

(a) mevcut veya gelecekteki herhangi bir gümrük birliği, bölgesel ekonomik teşkilat veya benzer uluslararası anlaşmalar,

(b) tamamen veya esas olarak vergilendirmeye ilişkin olanlar.

MADDE III

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Yatırımlar, yürürlükteki mevzuata ve bu Anlaşmanın II'nci maddesinde belirtilen genel prensiplere uygun olarak, kamu yararına ve ayrımcı olmayacak biçimde yapılmadıkça ve anında yeterli, etkin tazminat ödenmedikçe kamulaştırılmayacak devletleştirilmeyecek veya doğrudan ya da dolaylı olarak benzer etkisi olan tedbirlere maruz bırakılmayacaktır.

2. Tazminat, kamulaştırılan yatırımın kamulaştırma işleminin yapıldığı veya öğrenildiği tarihten önceki gerçek değerine eşit olacaktır. Tazminat gecikmesiz olarak ödenecek ve madde IV paragraf 2'de tanımlandığı gibi serbestce transfer edilebilir olacaktır.

3. Yatırımları, diğer Tarafın ülkesinde savaş, ayaklanma, iç karışıklık veya diğer benzer olaylar nedeniyle zarar gören Taraflardan her birinin yatırımcıları, diğer Tarafca kendi yatırımcılarına ya da herhangi üçüncü bir ülke yatırımcılarına uygulanan muameleden daha az elverişli olmayacak şekilde bu tür kayıplarla ilgili olarak benimsenecek işlemlerden hangisi en elverişli ise o muameleye tabi tutulacaklardır.

MADDE IV

Geriye İade ve Transfer

1. Taraflardan her biri, iyi niyetle bir yatırımla ilgili bütün transferlerin kendi ülkesinden içeri ve dışarı yapılmasına izin verecektir. Bu tür transferler aşağıdakileri içerir :

(a) hasılatlar,

(b) bir yatırımın tamamının veya bir kısmının satışı veya tasfiyesinden elde edilen kazançlar,

(c) madde III çerçevesinde tazminat,

(d) yatırımlarla ilgili borçlardan kaynaklanan faiz ödemeleri ve geri ödemeler,

(e) diğer Tarafın ülkesinde bir yatırımla ilgili çalışma izni almış olan bir Tarafın vatandaşlarının elde ettikleri maaşlar, haftalık ücretler ve diğer ödemeler,

(f) bir yatırım uyuşmazlığından doğan ödemeler.

2. Transferler, yatırımın yapılmış olduğu konvertibl para birimi veya herhangi bir konvertibl para birimi üzerinden ya da yatırımcı ile ev sahibi Taraf arasında aksine bir anlaşma yapılmadığı takdirde transferin yapıldığı tarihte geçerli olan döviz kuru üzerinden yapılacaktır.

MADDE V

Halefiyet

1. Eğer bir Taraf yatırımcısının yatırımı ticari olmayan risklere karşı kanuni bir sistem dahilinde sigorta edilmişse, sigortalayanın sigorta anlaşmasının şartlarından ileri gelen her türlü halefiyeti diğer Tarafca tanınacaktır.

2. Sigortalayan, yatırımcının kullanmaya yetkili olabileceği haklar dışında hiç bir hakkı kullanmaya yetkili olmayacaktır,

3. Bir Taraf ile yatırımcı arasındaki uyuşmazlıklar, bu Anlaşmanın VII'inci Maddesi hükümleri uyarınca çözümlenecektir.

MADDE VI

Aykırılık

Bu Anlaşma, yatırımları ve ilgili faaliyetleri benzer durumlarda bu Anlaşma ile sağlanandan daha elverişli bir muameleye tabi kılan,

(a) Taraflardan her birinin kanun ve nizamları, idari uygulamalar veya usuller ya da idari veya yargısal kararlara,

(b) uluslararası hukuki yükümlülüklere, veya

(c) bir yatırım anlaşması veya yatırım izni kapsamındakiler de dahil olmak üzere, herhangi bir Tarafın üstlenmiş olduğu yükümlülüklere aykırı olmayacaktır.

MADDE VII

Bir Taraf ile Diğer Tarafın Yatırımcısı Arasındaki
Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Taraflardan biri ile diğer Tarafın bir yatırımcısı arasında o yatırımcının bir yatırımı ile ilgili uyuşmazlıklar, yatırımcı tarafından ayrıntılı bilgi içerecek şekilde ve yazılı olarak yatırım yapılan Tarafa bildirilecektir. Yatırımcı ve ilgili Taraf bu tür uyuşmazlıkları, mümkün olduğunca iyi niyetle, karşılıklı görüşme ve müzakereler yoluyla çözümlemeye çalışacaklardır.

2. Eğer uyuşmazlıklar, birinci paragrafta belirtilen yazılı bildirim tarihinden itibaren altı ay içinde, bu yolla çözümlenemezse; uyuşmazlık, yatırımcının seçebileceği aşağıdaki mercilere sunulabilir :

(a) Devletler ile Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasında Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesi ile kurulmuş olan Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID),

(b) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu'nun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir hakem mahkemesi (UNCİTRAL),

(c) Paris Uluslararası Ticaret Odası hakem mahkemesi,

şu şartla ki; eğer yatırımcı uyuşmazlığı, uyuşmazlığa taraf olan Âkit Tarafın adli mahkemelerine götürmüşse, bir yıl içinde nihai kararın alınmamış olması gerekir.

3. Tahkim kararları uyuşmazlığın bütün tarafları için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her bir Taraf verilen kararları kendi kanunları çerçevesinde yerine getirecektir.

MADDE VIII

Âkit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Taraflar, işbu Anlaşmanın yorumu veya uygulanması konusunda aralarında vaki olan herhangi bir uyuşmazlığı iyi niyet ve işbirliği ruhu içinde, çabuk ve adil bir şekilde çözümlemeye çalışacaklardır. Bu bakımdan, Taraflar bu gibi çözümlere varmak için doğrudan ve anlamlı müzakerelerde bulunmayı kabul ederler. Eğer Âkit Taraflar, uyuşmazlığın ortaya çıkmasından itibaren altı ay içinde sözü edilen yöntemle anlaşmaya varamazlarsa, herhangi birinin talebi üzerine, uyuşmazlık üç üyeli bir tahkim heyetine götürülebilir.

2. Her bir Taraf talebin alınmasından itibaren iki ay içinde, birer hakem tayin edecektir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Taraflardan biri belirlenen süre içinde bir hakem tayin edemezse, diğer Taraf, Uluslararası Adalet Divanı'nın Başkanından bu tayini yapmasını talep edebilir.

3. Eğer iki hakem, seçimlerinden itibaren iki ay içinde Heyet Başkanının seçimi konusunda anlaşma sağlayamazlarsa, Heyet Başkanı, Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

4. Uluslararası Adalet Divanı Başkanı, işbu Maddenin ikinci üçüncü paragraflarında belirtilen konularda görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya bu şahıs Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Başkan yardımcısı tarafından yapılacaktır ve Başkan yardımcısı da anılan görevi yerine getirmekten alıkonulursa veya Taraflardan birinin vatandaşı ise seçim Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılacaktır.

5. Tahkim heyeti heyet Başkanının seçildiği tarihten itibaren üç ay içinde, işbu Anlaşmanın diğer maddeleriyle tutarlı olacak şekilde usul kuralları üzerinde anlaşmaya varacaklardır. Böyle bir anlaşmanın sağlanamaması halinde, tahkim heyeti tahkim usulü kurallarını dikkate alarak usul kurallarını tayin etmesini Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edebilir.

6. Aksi kararlaştırılmadıkça, Başkanın seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde, bütün beyanlar yapılacak, bütün duruşmalar tamamlanacak ve tahkim heyeti -hangisi daha sonra gerçekleşirse- duruşmaların bittiği tarihte veya son beyanlardan sonra iki ay içinde karara varacaktır. Tahkim heyeti, nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.

7. Başkanın, diğer hakemlerin masrafları ve yargılama ile ilgili diğer masraflar Taraflarca eşit olarak ödenecektir. Bununla birlikte, tahkim heyeti giderlerin daha yüksek bir oranının Taraflardan biri tarafından ödenmesine re'sen karar verebilir.

8. Eğer bir uyuşmazlık, bu Anlaşmanın VII. maddesi uyarınca bir uluslararası hakem mahkemesine sunulmuş ve hala orada çözüm beklemekte ise, aynı uyuşmazlık işbu madde hükümleri uyarınca başka bir uluslararası hakem mahkemesine sunulmayacaktır. Bu, her iki Taraf arasında doğrudan ve anlamlı görüşmeler yoluyla bağlantı kurmayı engellemeyecektir.

MADDE IX

Yürürlüğe Girme

1. İşbu Anlaşma, onay belgelerini teatisinin tamamlandığı tarihte yürürlüğe girecek, on yıllık bir dönem için yürürlükte kalacak ve bu Maddenin ikinci paragrafına göre sona erdirilmediği sürece yürürlükte kalacaktır. İşbu Anlaşma, yürürlüğe giriş tarihinde mevcut olan yatırımlara uygulanacağı gibi, bundan sonra yapılan veya gerçekleşen yatırımlara da uygulanacaktır.

2. Taraflardan her biri yazılı olarak diğer Tarafa bir yıl öncesinden feshi ihbarda bulunarak, Anlaşmayı ilk on yıllık dönemin sonunda veya bundan sonra her an sona erdirebilir.

3. İşbu Anlaşma Taraflar arasında yazılı bir anlaşma ile değiştirilebilir. Herhangi bir değişiklik, Taraflardan her birinin diğer Tarafa değişikliğinin yürürlüğe girmesi için gerekli tüm dahili formaliteleri tamamladığını bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

4. İşbu Anlaşmanın sona erme tarihinden önce yapılan ya da gerçekleşen ve bu Anlaşmanın uygulanacağı yatırımlarla ilgili olarak, bu Anlaşmanın diğer bütün Maddelerinin hükümleri, söz konusu sona erme tarihinden itibaren ilave bir on yıl daha yürürlükte kalacaktır.

Bu Anlaşmayı Tarafların tam yetkili temsilcileri, huzurlarında imzalamışlardır.

Ankara'da 14.2.1994 tarihinde Türkçe, Romence ve İngilizce dillerinde, hepsi de aynı derecede geçerli olmak kaydıyla imzalanmıştır.

Yorumda farklılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA	MOLDOVA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA
FİKRİ SAĞLAR	*ANDREİ CHEPTİNE*